

ב"ה

פסח

האם גר חייב בסיפור יציאת מצרים

יש חקירה אם גר חייב בסיפור יציאת מצרים, כי, אף שבנוגע לכל הענינים מבאר הרמב"ם^[1] שגם גר יכול לומר "לאבותינו", לפי שאברהם הוא "אבי הגרים"^[2] (כמו שכתוב^[3] "ואת הנפש אשר עשו בחרן", דקאי על הגרים), הרי ענין הגלות – "כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם"^[4] – התחיל מלידת יצחק^[5], ולכן השאלה היא אם גרים שייכים לענין זה.

וכתב האור החיים^[6] שלכן נאמר^[7] "וכי יגור אתכם גר ועשה פסח גו", ועל פי זה חייבים גם גרים לספר ביציאת מצרים.

אמנם, בנוגע להפסוק עצמו, יכולים ללמוד גם פירושים אחרים; אבל כיון שרבי עקיבא, שהיה בן גרים^[8], סיפר ביציאת מצרים, ולא עוד אלא שהיָדָר לספר ביציאת מצרים "כל אותו הלילה", הרי מוכח, שסבירא לן מלימוד הנזכר לעיל שגם גרים חייבים לספר ביציאת מצרים.

ועוד ענין בזה: איתא בתוספות^[9] שרבי עקיבא נענש על שהתעסק במת מצוה ונתבטל מתלמוד תורה. ומזה מובן גודל מעלת לימוד התורה דרבי עקיבא, שלמרות גודל החשיבות דהתעסקות במת מצוה שדוחה כל התורה^[10], הרי מעלת לימוד התורה דרבי עקיבא גדלה עוד יותר.

ואף על פי כן, הנה גם רבי עקיבא ישב כל הלילה וסיפר ביציאת מצרים, שמזה רואים גודל מעלת הסיפור ביציאת מצרים.

וההוראה מזה בעבודה: כל יהודי צריך לברר את ניצוצות הקדושה שבחלקו בעולם, וניצוצות אלו הם בבחינת מת מצוה שאין לו עוסקים, שהרי הם שייכים אליו, ואף אחד מלבדו לא יברר אותם. ואף על פי כן, ישנו הענין דלימוד התורה, שהוא נעלה יותר גם מבירור הניצוצות, כמבואר בתניא^[11] מעלת התורה על מעלת הבירורים.

ולהעיר גם מהדין שמי שתורתו אומנתו פטור מקיום המצוות^[12], אבל, מצד דין זה יש חילוק בין מצוות

שאפשר לעשותם על ידי אחרים, למצוות שאי אפשר לעשותם על ידי אחרים, ואילו מהאמור לעיל בנוגע לרבי עקיבא, מוכח, שיש מעלה בלימוד התורה אפילו לגבי מצוות שאי אפשר לעשותם על ידי אחרים. ויובן על פי המבואר בלקוטי-תורה^[13] בנוגע ל"רבי שמעון בר יוחאי כשהיה במערה שלוש עשרה שנה, שבודאי לא היה יכול לקיים במעשה כמה מצוות מעשיות" (מה שאין כן לפני זה, הרי אף על פי שהיתה תורתו אומנתו, מכל מקום, בודאי הפסיק לעשיית סוכה ולולב כו'^[14]) - דאף שהיה אנוס, הרי אונסא כמאן דעביד לא אמרינן^[15] - דכיון "שהיה מבחינת לויתן ונוני ימא . . . המשיך ההמשכות . . . על ידי יחודים ועליות כו'", ואילו בנוגע לבירור הניצוצות שבדברים הגשמיים – הרי זה נפעל בדרך ממילא (על דרך שמצינו בימי שלמה^[16]), שהביאו אליו את כל ניצוצות הקדושה מכל הארצות) על ידי עבודתו בלימוד התורה, ובאופן כזה היתה גם תורתו של רבי עקיבא.

ולאחרי כל העילוי שבלימוד התורה – הנה מעלת הסיפור ביציאת מצרים גדלה עוד יותר.

וטעם הדבר – לפי שמעלת הנשמה היא בעילוי יותר גם ממעלת התורה, וגילוי הנשמה נעשה על ידי הסיפור ביציאת מצרים, שהוא ענין היציאה ממצרים וגבולים, ועד למעמד ומצב ש"הגיע זמן קריאת שמע של שחרית", שהוא ענין למסור נפשו באחד, דהיינו, תכלית ההתאחדות עם אלקות שמצד עצם הנשמה.

קטע משיחת ליל ב' דחג הפסח, רשימת השומעים בלתי מוגה.
תו"מ ה'תש"כ ח"ב ע' 22.

- [1] בתשובתו – נדפסה ברמב"ם הוצאת שולזינגר (ג.י. תש"ז) בהוספות לח"א סי"ט. תשובות הרמב"ם (ירושלים תש"כ) כרך ב סרצ"ג.
- [2] תנחומא לך לך ו.
- [3] לך לך יב, ה ובפרש"י.
- [4] שם טו, יג.
- [5] ראה פרש"י עה"פ.
- [6] בהעלותך ט, יד (הובא בהגש"פ עם לקוטי טעמים ומנהגים ע' ה).
- [7] בהעלותך שם.
- [8] ראה סדה"ד בערכו.
- [9] ד"ה מבטלין – כתובות יז, א (מדא"ז פ"ח). וראה במהר"ם שיף על התוס'.
- [10] ראה מגילה ג, ב.
- [11] פכ"ג.
- [12] ראה הל' ת"ת לאדה"ז פ"ד ה"ג ואילך. וש"נ.
- [13] ר"פ שמיני.
- [14] ראה ירושלמי ברכות ושבת פ"א ה"ב.
- [15] ראה ירושלמי קידושין פ"ג ה"ב.
- [16] ראה תו"א בראשית ה, סע"ד ואילך. ובכ"מ.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולעיני הרב גבריאל נח זוזגותו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"י ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחי
שלמה נחמ"ה, צביה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה